

Kuram ve Pratikte Kamu Politikaları

Kamu politikası ve analizi, başta ABD olmak üzere bazı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hem bir disiplin olarak ve hem de bir meslek ve uygulama alanı olarak ilerleme kaydetmiştir. Disiplinin ABD’de “politika bilimleri” (policy sciences) şemsiyesi altında doğmasında o toplumda ortaya çıkan sosyal, ekonomik, siyasal ve yönetsel sorunlar bulunmaktadır. Bu nedenle, kamu politikasının ABD toplumuna özgü sorun çözme odaklı ve çok disiplinli bir alan olduğu ileri sürülebilir. Ancak 1960’lardan itibaren kamu politikasının bu ülke ile sınırlı kalmadığı ve İngiltere, Hollanda, Fransa gibi bir dizi başka ülkede de belirli bir mesafe aldığı söylenebilir. Başka ülkelerdeki gelişme süreçlerinde ise ABD’deki “politika bilimleri” yaklaşımının etkileri yadsınamaz.

Bu açıdan Türkiye’deki duruma bakıldığında, bir çalışma alanı olarak uluslararası ilişkiler, maliye, siyaset bilimi ve iktisat gibi disiplinlerde kamu politikası model ve yöntemlerine dayalı çalışmaların yapıldığı, ancak uygulamada politika yapıcılarla kamu politikası ve ilgili disiplinlerdeki akademisyenlerin politika belirleme süreçlerindeki etkileşimlerinin genel olarak sınırlı kaldığı söylenebilir. Diğer taraftan, genel olarak kamu yönetiminde politika problemlerinin analizi, politika önerilerinin geliştirilmesi, politikaların değerlendirilmesi gibi fonksiyonları üstlenen uzmanlık pozisyonları ise yeteri kadar profesyonelleşmemiştir. Üniversitelerin, özellikle ilgili bölümlerinin, kamu politikası alanına yönelik ilgisinin az olması, politika yapıcılar ve uygulayıcıların ise karar alma süreçlerinde kullanacakları kamu politikası bilgisiyle ilgili taleplerinin yetersiz kalması ya da var olan bilgilere ulaşmalarındaki eksiklikler kamu politikasının Türkiye’de dar bir alana sıkışmasına ve gelişmemesine neden olmuştur.

Bununla birlikte, son yıllarda özellikle siyaset bilimi ve kamu yönetimi akademisyenlerinin bu alanla ilgili farkındalıklarının artması, bu alanda yapılan çalışmaların sayısındaki artışlar, kamu kurumlarında profesyonel politika danışmanları ve analistlerine duyulan ihtiyacın artması, AB üyelik sürecinde politika profesyonellerinin öneminin artması ve 2000’li yıllarla birlikte başlayan yönetim reformlarının yasal, kurumsal ve fonksiyonel olarak kamu politikasının gelişimini destekleyen yönü ve bunlarla bağlantılı olan bir dizi gelişme, Türkiye’de kamu politikasına yönelik siyasal ve yönetsel karar alıcılar ile uygulayıcıların, düşünce kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek örgütleri ve sendikalar gibi politika yapım sürecinde rol oynayan aktörlerin ve kamu politikası akademisyenlerinin ilgisinin her geçen gün artırmasına yol açmaktadır. Bu gelişmeler ışığında, Türkiye’de gelişmekte olan kamu politikası alanına bir katkı yapmayı amaçlayan bu özel dosya hazırlanmıştır.

“Kuram ve Pratikte Kamu Politikaları” başlıklı özel dosyada dört makale yer almaktadır. Yrd. Doç. Dr. Özer Köseoğlu tarafından kaleme alınan “Meslek, Sanat ve Disiplin Olarak Kamu Politikası: Türkiye’ye İzdüşümleri” başlıklı makalede, 2000’li yıllarla birlikte Türkiye’de kamu politikasının çalışma alanı, meslek ve uygulamalar bütünü olarak yükselişe geçmesine yol açan temel dinamikler analiz edilmektedir. Çalışmada kamu politikasının son yıllardaki gelişme nedenleri araştırıldığı kadar, bu gelişmenin önündeki sınırlılıklar da değerlendirilmektedir. Yrd. Doç. Dr. Can Umut Çiner’in “Fransa’da Kamu Politikası Analizi Disiplini ve Kamusal Eylem” makalesi ise Fransız kamu politikası disiplininin sorgulanmasını amaçlamaktadır. Türkiye’deki kamu politikası çalışmalarının genelde ABD eksensiz çalışmalara paralel olarak ilerlediği süreçte, Türk kamu yönetimi geleneğinin oluşması üzerinde yoğun etkileri bulunan Fransa’da kamu politikası disiplininin gelişme süreci ve bu disiplin içinde ortaya çıkan “kamusal eylem” ve “referansiyel” kavramlarının alana olan katkılarının incelenmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

Derginin diğer bir makalesi ise Yrd. Doç. Dr. Sabrina Kayıkcı tarafından yazılan “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Politikası Analizi” başlıklı çalışmadır. Kayıkcı, Türkiye’de 2000’ler öncesi ve 2000’ler sonrasındaki kentsel dönüşüm politikalarını kamu politikası analizinde yaygın olarak başvurulan süreç modelini kullanarak karşılaştırmalı bir şekilde ele almaktadır. Yazar,

böylece Türkiye’de tecrübe edilen gecekondü politikasından kentsel dönüşüm politikasına geçiş sürecini kapsamlı olarak analiz etmektedir. Elinizdeki özel sayının “Tanzimat Dönemi Taşra Politikalarının Cebel-i Lübnan Örneğinde Analizi” başlıklı son çalışması ise kamu politikası çalışmalarının retrospektif bir yaklaşımla da ele alınabileceğini göstermesi açısından dikkate değerdir. Her ne kadar kamu politikası analizi, 1960’larda ABD’de ayrı bir disiplin olarak gelişme göstermiş olsa da kamu politikası bir sanat ve uygulamalar seti olarak oldukça eskilere dayanmaktadır. Araştırma Görevlisi Lütfi Özcan ve Araştırma Görevlisi Abdülkadir Aksoy’un çalışmalarının özel olarak Cebel-i Lübnan Nizamnamesine odaklanmakla birlikte, genel olarak 19. yüzyıl Osmanlı taşra idaresi politikalarına ışık tuttuğu söylenebilir.

“Kuram ve Pratikte Kamu Politikaları” özel sayısına yazı gönderen tüm akademisyenlere, çok değerli görüşleriyle katkıda bulunan hakemlere ve yayına hazırlanan makalelerin redaksiyonunda yardımcı olan Sakarya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü araştırma görevlilerine teşekkür ederim. Bu sayının, Türkiye’de gelişmekte olan kamu politikası literatürüne katkı sağlaması temennisiyle...

Özer Köseoğlu